ISTINA O DUSINI

July 13, 2020

Hrvatski list i Danica Hrvatska

Vol. (god.) XXVI., No. (br.) 126, Chicago, IL., srijeda (Wed.) 19. lipnja (June) 1946., 4-5.

Kakav su raj donijeli partizani — Za Pavelićeva "pakla" nitko u selu nije poginuo, a kada dođoše Titovi "Osloboditelji" padoše mnoge glave za kratko vrijeme.

Velečasni oče,

Od nekih prijatelja saznao sam, da se nalazite u Chicagu u uredništvu novine: "Hrvatska Danica." To me je ponukalo, a k tome i poznavanje Vašega predanog rada za naš narod da Vam se sa potpunim povjerenjem obratim.

Još dok sam bio u domovini saznao sam pojedinosti o postupku i zlodjelima partizana nakon ulaska u vrgorsko-makarski kotar budući, da se tamo [u svijetu] nalaze braća i bliža rodbina ubijenih, a isti radi velike komunističke cenzure neće moći biti informirani, te sam odlučio, da Vam to prikažem u nekoliko redaka koliko se sjećam i budm slobodan, da Vas zamolim, da to objavite u našim novinama, da bi naša braća mogla saznati pravu istinu. Srbo-komunisti i izdajice neka pak vide što radi onaj komu slahu novac i pomagaše ga.

Streljanje u Vrgorcu

Koncem oktobra 1944. unišli su partizani u Vrgoarac, mjesto na cesti Metković-Split (Sjeverna Dalmacija), te su predvođeni po Anti Šutiću iz Gradca (Makarsko Primorje) aktivnog člana komunističke partije od 1929. god., a na čelu sa političkim komesarom Srbinom Drljevićem završili započeto klanje izvedeno prvi put 1943. god. kada su prolazno upali u Vrgorac. Tada su (1943) bez suda i suđenja skinuvši do gola i bose otpratili na groblje 33 (trideset i tri) Vrgorčana i streljali ih. U tom pokolju također su sudjelovali Šutić, Srbin Drljević i Drinko Tolić krojač, inače partizanski pukovnik. Zapalili su "Vagu" zgradu duhanske tvornice, jednino mjesto zaposlenja seljaka iz okoline. Čitavo mjesto opljačkali i po običaju preostale dobrim dijelom nasilu otjerali sa sobom. Nešto južnije od Vrgorca, (6 km. daleko od njega) također na cesti Split-Metković, leži Dusina – župa koja u sebe uklapa mjesta: Veliki Prolog, Rakušiće, Vukosavljevo selo, Milošiće i Dodige. Ta župa ili bolje reći blok sela, broji oko 2.000 duša. Nastankom Hrvatske Držae 1941. god. seljaci ovog kraja samo su pošli dalje i još predanije, otvoreno ispovijedati odanost svojoj mladoj državi. Svi do jednoga odazvali su se na poziv u novu hrvatsku

vojsku, dok su stariji i nesposobniji tražili da budu postrojeni u seosku miliciju, jer je u to vrijeme u vezi četničkih haračenja oko Mostara postojala bojazan njihova prodora prema Ljubuškom, a onda prema Dusini. Njihovoj želji je udovoljeno, iako su to Talijani ometali.

Na straži dan i noć

1943. god. Srbin Drljević o snovao je u Biokovu t. zv. Biokovsku brigadu, koju je pojačao pridošlim četničkim odredima te je ugrožavao biokovsko područje, pod čijom se podnožjem nalazi i župa Dusina. Na traženje mobiliziranih mladića iz ovoga kraja, da se puste u svoj kraj, da ga brane od Srbo-komunističkih banda hrvatske su vlasti, kao i uvijek pokazale apsolutno razumijevanje i uputili ih kućama, dgje su brinući se sami za hranu i odijelo sve do 1945. junački i časno branili svoj prag. Radi toga Srbo-komunisti, koda su prvi put upali u bliže veće mjesto: Vrgorac, makar i sa dvostruko jačim snagama nijesu se osudili, ni pokušati napasti Dusinu. Oko 300 mladića punih mladosti i odanosti svom narodu, 300 života bilo je dan i noć po okolnim brdima spremno da svakoga časa svojom krvlju zapečete vjernost domu i Hrvatskoj. Starci i žene bile su spremne da pune ispucane naboje i u spaljene bacače stavljaju nove granate. Neprijatelj nije mogao ništa, jer gdje je sloge sve se može, a najlakše ukloniti kukavice, kao što su srbo-komunisti bili. I zato iskališe bijes u Vrgorcu, gdje kako rekoh pobiše 33 osobe.

Lažna optužba

Pred kraj 1943. vodstvo seoske milicije, preuzeo je na sveopće traženje boraca, iako je to odbijao: svećenik dusinske župe Don Ivan Sumić. Čitao sam u nekom: “Srpskom Vesniku,” koji izlazi u Kanadi članak pod naslovom: “Fratri, organizatori klanja u Hercegovini,” gdje među ostalim piše o svećeniku Ivanu Sumiću slijedeće: “Svećenik i koljač Ivan Sumić, vođa zloglasne, dusinjske milicije organizator pokolja Srba, rekao je jednom zgodom: Braćo, došao je čas obračuna sa Srbima, za mnom svi, ja ću prvi Vama pokazati, a Vi me slijedite.” Ja se neću upuštati u dulja obrazloženja, jer me upravo gade ove komunističke, sve po istom kalupu sastavljene bljuvotine. To oni mogu pričati sebi sličnima, da bi im priuštili časak iživljavanja, ali nama i narodu, koji ih dobro pozna mogu dati samo pokoji podatak više o svojoj podloj i smišljenoj laži. Ja ću Vam, velečasni, reći samo to, da bi našoj poštenoj braći olakšali potpuniji sud o tim zlikovcima i lažljivcima, da u župi Dusina NEMA NI JEDNOGA SRBINA (a istina je da su ti banditi doveli u čisto hrvatski kraj bivše četnike, da se pod komandom Srbina Drljevića kolje naš živalj.) Nešto Srbo-četnika bilo je Ljubuškom, mjestu 12 km odaljenom, gdje nikada nije noga nijednog milicionera Dusine stupila. Čak ni u Vrgorcu, Gradcu i sve do Makarske t. j.u prostoru, koga ograničuje daljina od 50 km. nema nijednoga Srbina, te prema tome iz jednostavnog razloga, jer ih nema, da ne govorim o vrijednosti čovjeka i svećenika I. Sumića, on nije imao koga “klati” niti to klanje organizirati. Eto toliko ovaj put. Ja ću se drugi put na taj članak osvrnuti. Slično pripisuju i fra Boni Jelaviću, svećeniku u Vitini, a također Srbi-komunisti zaboravljaju, da u Vitini nije nikada bilo ni jednog Srbina.

Sada ću se opet vratiti na ono gdje sam stao, t. j. na ulaz partizana u Vrgorac po drugi put, a po prvi put u Dusinu u oktobru 1944. god.

U ime… čega i koga?

Uslijed sveopćeg povlačenja hrvatske vojske, radi skraćivanja obrambene crte, jedinice iz Ljubuškog, Čapljine i Metkovića povukle su se u oktobru te godine pred Mostar. Pripadnici dusinjske milicije odlučili su, da ostanu braniti kućni prag. Srbo-komunisti, potpomognuti avijacijom, mornaricom i teškim oružjem uz pripomoć odreda Crnogorca Koče Popovića, partizanskog generala-leutnanta, zauzeli su nakon duge borbe taj sektor pa i Dusinu. Nakon toga blokirali su župu, da ni miš nije mogao izići i odmah na licu mjesta ubili 23 mladića, 110 odveli u logor u Makarsku, a 15 ih poslali na najopasnija mjesta na borbene prostore u prve redove – u sigurnu smrt.

Kako se trijebilo

Takoi su: Čalinovića Matu Ivanova, mladića od 25 god. uputili na prostor, koji je bio obasipan topništvom, da izviđa, te je nađen sutradan u besvjesnom stanju, kada je došao do svijesti vidjelo se je, da nije mogao govoriti ni čuti. Postao je gluhonijem. Da tragedija bude veća brata mu Lovru, mladića od 23 godine ubili su među onih 23 mladića. Istu sudbinu doživjeli su i drugi, dok su petorica uspjela da pobjegnu našoj vojsci. Oni su uglavnom i dali podatke o sudbini župe Dusina i njenih ljudi.

Tko [je] sve poginuo?

Među ubijenima od onih 23 što su ovi prebjezi na svoje oči vidjeli nalaze se, a za njihovu rodbinu, koja se nalazi tamo [u svijetu] važno je slijedeće:

1) Dr. Tomo Vukosav-pravnik oko 36 god. Ima brata Andriju u Kanadi.

2) Stipe Vukosav pk. Franje 34 god. Ima brata Andriju u Kanadi.

3) Ante Vukosav pk. Franje oko 27 god. Ima brata Andriju u Kanadi.

4) Dane Vukosav pk. Franje oko 26 god. Ima brata Andriju u Kanadi.

Otac im Frane, bio je živ sve do časa dok nije vidio sudbinu djece, te je kako narod veli formalno crkao od žalosti. Majka mu je poludila.

5) Šalinović Mate Jozin “Joketin” oko 18 god. Ima oca Joketu u Americi.

6) Šalinović Metod pk. Petra “Meto” oko 23 god. Ima strica Nikolu u Australiji.

7) Šalinović Stipe “Stipica” pk. Lovre oko 45 god. Ima brata Petra u Australiji.

8) Šalinović Lovre Petrov (ne zna se za njega) oko 26 godina. Ima oca Petra u Australiji.

9) Šalinović, Ivan Jozinov oko 27 godina. Zet mu je negdje tamo.

10) Šalinović Jure pk. Mate oko 30 god. Brat mu je tamo.

11) Dr. Radonić, Drago-pravnik oko 30 god. Zet mu je negdej tamo.

12) Kalajdžić Đikan oko 36 god. Brat mu je negdje tamo.

13) Barbir Stanko (seloBarbiri) oko 36 god. Šura mu je tamo, gdje?

14) Erceg Stipan-Šćević oko 28 god. Rođak mu je negdje tamo.

Drugi nemaju tamo nikoga, pa ih neću nabrajati. Godine su neke točne, a neke po prilici, da bi olakšao o kome se radi.

Što i zašto sve to?

Dusinjani su oduvijek bili čelik Hrvati; uvjereni katolici i najradiniji obrađivači zemlje u makarskom kotaru. Za razliku od defektnih pojava u trokutu Vrgorac-Imotski-Makarska, kao na pr. prosijačenja (profesionalnog), vunarenja i. t. d., seljaci župe Dusina u vječnoj su borbi sa prirodom, sa kršom i škrtom zemljom, a osobito sa "vrgorskim jezerom" (kraško polje) koje bi im znalo često puta oteti trud žulja i znoja, očeličili su se i međusobno čvrsto povezali. Takve ih je zatekla i zora Hrvatske države. Stupali su vedra čela ne pitajući kuda, sretni su bili, jer su izgarali od želje za državnom, koju dočekaše.

Prljava talijanska politika nije ih smela, jer su bili složni. Iako su Talijani pokušavali, da ih razjedine, to im nije uspjelo. Sve do ulaska komunista u njihovo mjesto rezutat 4-godišnje borbe bio je ovaj:

a) Jedan poginuli u borbi.

b)Jedan ranjen u borbi.

c) Nijedana kuća oštrćena, polja obrađena i nigdje traga od banditskih stopa.

A što su učinili srbo-komunisti, što su donijeli "oslobodioci?"

1) Otvorili su nova 23 groba.

2) Župu, koja je brojila oko 2.000 duša doveli na broj od 1.550.

3) Župa, koja je ječila pjesmom mladosti danas je mrtva i nijema, samo majke u crnini oplakuju neznane grobove svojih sinova.

Sve je to zato, jer Dusina je smetala planovima Srbo-komunista. Znali su oni , da uspjeha nema dok se srce ne razori i uništi.

To je hvala i nagrada dusinjskim majkama, što su 1944. u septembru otele iz njemačkih ruku 50 djece, koju su našli progoneći partizane. Bili su oni sinovi i kćerke onih, što su pod vodstvom i u službi Srbina Drljevića izvršili pokolj u ovoj župi. To je valjda nagrada zato, što su im Dusinjani spasili žene, kada su ih Talijani htjeli poubijati. 50-tero djece obučeni i nahranjeni, brižno čuvani od dusinjskih majka dočekalo očeve, koji na njihove oči poklaše njihove zaštitnike.

"Živio Krist"…

Danas nad gorbovima dusinjskih žrtava diže se glas osvete, opomena krvnicima, uz poklik: Čas odmazde nije daleko. Pali su, jer nijsu htjeli zatajiti Boga i izdati Hrvatsku. S njima je živio, borio se i zajedno umro, prvi junački njihov svećenik, Ivan Sumić, uz poklik: "Živio Krist Kralj, Živjela Hrvatska!"

Putovi Božji su nedostižni…. Izabrao je zvanje i Bog mu je povjerio dužnost, da vodi brigu za spas duša svojih župljana. A on vodio ih je muški kroz borbu i vatru za Boga i Hrvatsku, da zajedno s njim, na čelu te junačke legije nevino ubijenih izvede ih pred lice Božije, koji će mu sigurno u carstvu hrvatskh junaka dati mjesto među prvima.

Za ovaj put tek to, a drugi put ako mislite, da bi bilo poželjno da nastavim sa postupcima i zlodjelima partizana, pišite mi, a ja ću to veoma rado učiniti.

Što narod misli o ovdašnjim izdajicama?

Skrećem Vam pažnju da poštenu braću Hrvate točno informirate o događajima u zemlji, da naglasite razliku između onih koji su zavedeni i onih koji su svjesno podpomagali moskovskog slugu Tita. Narod Hrvatski sa gnjušanjem govori o imenima raznih Balakovića, Vukelića i drugih koji su u najtežim danima i iskušenjima hrvatske povijesti davali novac i kupovali oružje Srbo-komunistima, da ubijaju nas Hrvate. I Vi ćete snositi dio odgovornosti, ako hrvatsku javnost u Americi ne upozorite o jednodušnom sudu hrvatskog naroda, koga je izrekao ovakovim izdajicama. Mi se sjećamo dobro municijskih sanduka, koje su nabavljali ti zlikovci, a na kojima je pisalo: "Pucaj, ne štedi." U te tri riječi sažet je program i želja tih izdajica. To znači ubijajte, mi ćemo Vam streljivo pribaviti. A koga su ubijali?

Drugi put javit ću se opširnije, uz hrvatski bratski pozdrav.

BOG I HRVATI! ZA HRVATSKU I KRISTA – PROTIV KOMUNISTA!

N. D. Dusinjanin